

CEPLJENJE

proti davici in tetanusu

1. Zakaj je potrebno?

DAVICA IN TETANUS sta zelo resni bolezni, ki ju povzročajo bakterije. Davica se prenaša s človeka na človeka, povzročitelj tetanusa pa vstopi v telo skozi vreznine, opraskanine ali rane.

DAVICA

Lahko povzroči debele membranske obloge na zadnji steni žrela. Lahko vodi v težko dihanje, odpoved srca ali celo smrt.

TETANUS

Povzroča boleče mišične krče in togost mišic, lahko po celem telesu. Togost mišic glave in vratu onemogoča odpiranje ust in požiranje, včasih tudi dihanje. Za tetanusom umre ena od petih okuženih oseb.

Zaradi dolgotrajnega programa cepljenja proti davici in tetanusu se davica v Sloveniji že desetletja ne pojavlja več, tetanus pa redko, v zadnjem desetletju do največ pet primerov letno in še to le pri starejših osebah, ki še niso bile cepljene.

2. Kdo mora biti cepljen, kdaj in s katerim cepivom?

Otroci so proti davici in tetanusu cepljeni v predšolskem in šolskem obdobju: osnovno cepljenje s tremi odmerki v prvem letu starosti in prvi poživitveni odmerek v drugem letu starosti s **petvalentnim cepivom proti davici, tetanusu, oslovskemu kašlju, okužbi s hemofilusom influence tipa B in otroški paralizi** ter drugi poživitveni odmerek v 3. razredu osnovne šole s **trivalentnim cepivom proti davici, tetanusu in oslovskemu kašlju**. Mladostniki v srednji šoli oziroma v starosti 16–18 let praviloma dobijo še tretji poživitveni odmerek **monovalentnega cepiva proti tetanusu** za vzpostavitev dolgotrajne zaščite.

Osebe, starejše od 5 let, ki še niso bile popolno cepljene, morajo čim prej zaključiti z osnovnim cepljenjem s **kombiniranim cepivom proti davici in tetanusu**. Odrasli potrebujejo poživitveni odmerek proti tetanusu vsakih 10 let, priporočljivo s **kombiniranim cepivom proti davici in tetanusu**.

Po poškodbi je cepljenje proti tetanusu potrebno za osebe, ki še niso bile cepljene ali če ni dokazov o cepljenju ali je od zadnjega cepljenja minilo več kot 10 let, v skladu s priporočili. V teh primerih je priporočljivo uporabiti **kombinirano cepivo proti davici in tetanusu**.

3. Nekatere osebe ne smejo biti cepljene ali morajo cepljenje odložiti.

Če je imela oseba resno alergično reakcijo po odmerku cepiva proti davici in tetanusu ali je alergična na katerokoli sestavino cepiva, ne sme biti cepljena s takim cepivom.

Previdnost je potrebna, če je oseba imela Guillan Barréjev sindrom v šestih tednih po predhodnem odmerku cepiva, ki vsebuje tetanusni toksoid ali hudo otekanje ali bolečino na mestu cepljenja.

Pri zmerni ali resni akutni bolezni (s povišano telesno temperaturo ali brez) je treba cepljenje začasno odložiti. Blaga bolezen (npr. prehlad) ni ovira za cepljenje.

4. Kakšna so tveganja pri cepljenju proti davici in tetanusu?

Tako kot pri vseh zdravilih tudi pri cepivih vedno obstaja majhno tveganje za pojav resne alergične ali druge reakcije.

Kratkotrajna omedlevica se lahko pojavi po vsakem medicinskem posegu, vključno s cepljenjem. Vsaj 15-minutno čakanje po cepljenju sede ali leže lahko prepreči omedlevico ali poškodbe zaradi padcev. Zdravnika je treba opozoriti, če pacient po cepljenju čuti omotico, ima spremembe vida ali zvonjenje v ušesih.

Težave, ki se pojavijo po cepljenju proti davici in tetanusu:

Blage težave (opazne, vendar ne ovirajo aktivnosti):

- bolečina, rdečina ali/in oteklina na mestu cepljenja (pri do 1/3 cepljenih),
- blago zvišana telesna temperatura (pri do 1/15 cepljenih),
- glavobol ali utrujenost (neobičajno).

Zmerne težave (ovirajo aktivnosti, vendar ne zahtevajo obiska pri zdravniku):

- visoka telesna temperatura, >39°C (redko),
- obsežno otekanje na mestu cepljenja (redko).

Resne težave (onemogočajo običajne aktivnosti, zahtevajo obisk pri zdravniku):

- otekanje, resna bolečina, krvavitev in rdečina na mestu cepljenja (redko),
- resna alergična reakcija se lahko pojavi po vsakem cepljenju. Ocenjujejo, da se pojavi pri manj kot 1/milijon odmerkov.

5. Kaj storiti ob resni reakciji?

Resna alergična reakcija se običajno pojavi v nekaj minutah do ene ure po cepljenju. Znaki lahko vključujejo težko dihanje, piskanje ali hropenje, oslabeledost, hitro bitje srca, omedlevico, bledico ali otekanje žrela. Pacient mora takoj k zdravniku, ki bo ustrezno ukrepal in nato prijavil neželeni učinek po cepljenju.

6. Odškodninska odgovornost za škodo, ki nastane zaradi obveznega cepljenja

Oseba, ki ji je z obveznim cepljenjem nastala škoda na zdravju, ki se kaže v resnem in trajnem zmanjšanju življenjskih funkcij, ima pravico do odškodnine, ki se plača iz sredstev državnega proračuna (po Zakonu o nalezljivih boleznih).

7. Kje lahko dobim več informacij?

Vprašajte izbranega (šolskega) zdravnika, ki vam bo omogočil vpogled v navodilo za uporabo cepiva in predlagal še druge vire informacij.

Obiščite spletno stran Inštituta za varovanje zdravja: www.ivz.si/cepljenje.